

Mishnah Sotah, chapter 6

משנה סוטה פרק ו

(1) If a person was jealous [i.e., raised a formal accusation] against his wife and she was secluded [with a presumed paramour], even if he [the husband] heard of this from a flying bird, [i.e., vague rumor, and he does not allow her to drink] she goes forth [i.e., is divorced] and he must give her [the amount of] the *ketubah*; the opinion of Rabbi Eliezer. Rabbi Yehoshua says: [She is not forbidden to her husband] until the women who spin by moonlight discuss her [i.e., her behaviour had given rise to public speculation].

א מי שקנא לאשתו ונסתרה, אפלו שמע מעוף הפורח, יוציא ויתן כתבה, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר, עד שישאו ויתנו בה מזורות בלבנה: ב אמר עד אחד אני ראיתה שנטמאת, לא היתה שותה. ולא עוד אלא אפלו עבד, אפלו שפחה, הרי אלו נאמנין אף לפסלה מכתבתה. חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה, הרי אלו נאמנות, ולא לפסלה מכתבתה, אלא שלא תשתה: ג שהיה בדין, ומה אם עדות ראשונה

(2) If a single witness said: "I saw that she defiled herself," she would not drink [the water, for one witness is sufficient to remove doubt in regard to drinking the water and the water was only used when her guilt was in question]. And this is not all; even a slave, [and] even a maidservant, are believed to negate her right to her *ketubah* [i.e., marriage settlement]. Her mother-in-law, the daughter of her mother-in-law, her fellow wife, the wife of her husband's brother, and her husband's daughter — they [all] are believed; not to negate her right to her *ketubah*, but rather so she will not drink [the water].

(3) It might logically be learned [as a *kal ve-homer*]: If the first testimony [that רבנו עובדיה מברטנורא

א מי שקינא. לה: ונסתרה אפילו שמע מעוף הפורח. שנסתרה: יוציא ויתן כתובה. ר' אליעזר לטעמיה דאמר בפ"ק סתירה לא בעי עדות ואפילו עבד ואפילו שפחה נאמנים דהיינו נמי כעוף הפורח, דאתקש סתירה לטומאה דכולהו מהימני בה, הלכך נאסרה עליו. ואם אינו רוצה להשקותה יוציא ויתן כתובה: רבי יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מזורות בלבנה. נשים הטוות לאור הלבנה. רבי יהושע לטעמיה דאמר משקה על פי שנים. מיהו משישאו ויתנו בה מזורות בלבנה בפריצותה מכוער הדבר ותצא, דהא אפילו מיא תו לא בדקי לה כדתניא בפ"ק, וטהורה היא, ולא שישאו ויתנו בה מזורות בלבנה. והלכה כרבי יהושע: ב אני ראיתה שנטמאת. באותה סתירה, שהיא ע"פ עדים לר' יהושע, או ע"פ עוף הפורח לר' אליעזר: לא היתה שותה. דעד אחד נאמן בה אף להפסידה כתובתה שרגלים לדבר: אף לפסלה מכתובתה. שלא תשתה ולא תטול כתובתה: ויבמתה. אשת אחי בעלה: ובת בעלה. מאשה אחרת: הרי אלו נאמנות. לעדות זו, אע"פ שהן פסולות לכל שאר עדות שהוא לרעתה, לפי שהתורה האמינה כל עדות שיש בה. ומיהו לא לפסלה מכתובתה, הואיל ושונאות אותה, אלא שלא תשתה: ג שהיה בדין. שלא יהא נאמן בה עד אחד,

she secluded herself with another man], which does not prohibit her [to her husband] forever [for the water may prove her innocent], is not established by less than two [witnesses], is it not the law that the last testimony [about her defilement], which does prohibit her [to her husband] forever, is not established by less than two [witnesses]? Scripture, however, states; “and there be no witness against her,” (Numbers 5:13) [that she is defiled, and then she is given to drink] teaching, [but]

whatever witness there is against her [cancels her status as a *sotah*, and the need for her to drink, since this witness is trustworthy]. We now can learn from this, applying a *kal ve-homer*, about the first testimony: If the last testimony, which does prohibit her [to her husband] forever, is established by a single witness, then should it not be the law also that the first testimony, which may not prohibit her [to her husband] forever, be established by a single witness as well? Scripture, however, states: “Because he has found some unseemly matter [*davar*] in her,” (Deuteronomy 24:1) and elsewhere it says: “At the mouth of two witnesses ... the matter [*davar*] will be established,” (Deuteronomy 19:15) [and the use of the word *davar* in both verses teaches;] just as there [in Deuteronomy 19:15, it is established] at the mouth of two witnesses, here as well it is, [i.e., the finding of the “unseemly matter,” is established] at the mouth of two witnesses.

(4) If one witness says: “You were defiled,” and [another] witness [at the same time] testifies: “You were not defiled” [at the time of seclusion]; or a woman

רבנו עובדיה מברטנורא

אם לא מגזירת הכתוב: **עדות הראשונה**: סתירה שאין אוסרתה איסור עולם. אלא עד שתשתה: **אינה מתקימת בפחות משנים**. כדבעינן למימר מגזירה שוה, ור' יהושע היא: **עדות האחרונה**. טומאה: **כל עדות שיש בה**. נאמן בה דכתיב ועד אין בה, וכל עד האמור בתורה סתם אינו אלא שנים, מדאיצטריך קרא לומר (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש, שמע מינה דעד שנים במשמע, עד שיפרוט לך הכתוב אחר. והכי קאמר קרא תרי לית בה אלא חד, וקאמר והיא לא נתפסה לאוסרה, אלמא עד אחד מדימן: **ד עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת**. אוקי חד להדי

שאין אוסרתה אסור עולם, אינה מתקימת בפחות משנים. עדות אחרונה שאוסרתה אסור עולם, אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים, תלמוד לומר ועד אין בה, כל עדות שיש בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה, ומה אם עדות אחרונה שאוסרתה אסור עולם, הרי היא מתקימת בעד אחד. עדות הראשונה שאין אוסרתה אסור עולם, אינו דין שתתקיים בעד אחד, תלמוד לומר (דברים כד) כי מצא בה עדות דבר, ולהלן הוא אומר (שם יט), על פי שנים עדים יקום דבר, מה להלן על פי שנים עדים, אף כאן על פי שנים עדים: **ד עד אומר נטמאת ועד אומר לא נטמאת, אשה**

says: "You were defiled," and [another] woman says: "You were not defiled" — she would drink [the water, on account of the seclusion itself which arouses suspicion]. If one says: "You were defiled," and [another] two say: "She was not defiled [in front of you]" — she would drink [the water, on account of the suspicion]. If two say: "You were defiled," and one says: "You were not defiled" — she would not drink [the water].

אומרת נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת, היתה שותה. אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת, היתה שותה. שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת, לא היתה שותה:

רבנו עובדיה מברטנורא

חד, והרי היא בספיקה ושותה. ודוקא כי אתו בהדי הדדי, אבל בזה אחר זה, כשאמר הראשון נטמאת, הוי מהימן כבתרי. והשני האומר לא נטמאת הוי ליה חד, ואין דבריו של אחד במקום שנים: ושנים אומרים לא נטמאת. כלומר לא נטמאת בפניך, שכשבאת ומצאת שנסתרו יחד גם אנו היינו עמך ובפנינו לא נטמאת, הרי נסתלק העד ובטלו דבריו מפני השנים, והרי היא בספיקה אם נטמאת קודם שבאו אלו ומצאום, ולפיכך שותה. ואשמועינן תנא בהני תרי בבי דמתניתין דבפסולי עדות הלך אחר רוב עדות בין לקולא בין לחומרא כלומר בין להשקותה בין שלא להשקותה: